

Република Србија
КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

ИЗВЕШТАЈ

**О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ 2018. ГОДИНЕ**

Новембар 2019.

САДРЖАЈ

	страница
1. УВОД	3
1.1. Контрола државне помоћи	4
1.1.1. Дефинисање основних појмова (члан 2. Закона)	4
1.1.2. Критеријуми државне помоћи	5
1.1.3. Дозвољена државна помоћ (члан 4. Закона)	6
1.1.4. Државна помоћ која може бити дозвољена (члан 5. Закона)	6
1.1.5. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ	7
1.2. Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи	7
1.2.1. Прикупљање података о додељеној државној помоћи	7
1.2.2. Методологија приказа државне помоћи	7
1.2.3. Инструменти доделе државне помоћи	8
1.3. Структура Извештаја за 2018. годину	8
1.4. Резиме Извештаја за 2018. годину	9
2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2018. ГОДИНЕ	11
2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље	11
2.2. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године по категоријама	13
3. ИНДУСТРИЈА И УСЛУГЕ	16
3.1. Категорије државне помоћи	16
3.1.1. Хоризонтална државна помоћ	19
3.1.2. Секторска државна помоћ	22
3.1.3. Регионална државна помоћ	23
4. ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ	24
4.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2018. године према инструментима доделе	26
4.2. Субвенције	27
4.3. Порески подстицаји	27
4.4. Повољни кредити	27
4.5. Гаранције	28
5. ДРЖАВНА ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (<i>de minimis</i> државна помоћ)	29
6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	30

1. УВОД

Контрола државне помоћи у Републици Србији успостављена је доношењем Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09 - у даљем тексту: Закон), Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13 и 97/13, 119/14 - у даљем тексту: Уредба) и Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, број 13/10).

Народна скупштина Републике Србије је на Другој седници Другог редовног заседања, 10. октобра 2019. године, донела Закон о контроли државне помоћи. Закон о контроли државне помоћи је изашао у Службеном гласнику Републике Србије број 73/19 и ступио је на снагу осмог дана од објављивања с тим што се примењује од 1. јануара 2020. године.

На основу члана 6. Закона и члана 43. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07 и 65/08) Влада је дана 29. децембра 2009. године донела Одлуку о образовању Комисије за контролу државне помоћи („Службени гласник РС“, број 112/09), којој је поверена надлежност за контролу државне помоћи у Републици Србији.

Пословником о раду Комисије за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија) уређени су начин рада и друга питања од значаја за рад Комисије.

Одлуком Владе о образовању Комисије за контролу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 6/15, 104/17 и 70/18) од 20. јануара 2015. године, односно од 20. новембра 2017. године и 20. септембра 2018. године, Комисија је у новом сазиву.

Током 2018. године Комисија је одржала 33 седнице на којима је донела укупно 196 аката из своје надлежности:

- 72 решења, од којих је Комисија у 56 решења одлучивала о дозвољености државне помоћи у поступку претходне контроле, док је у поступку накнадне контроле одлучивала о дозвољености државне помоћи у 14 решења, 2 решења о исправци решења,

- 22 закључака, од чега 17 закључака којима је покренут поступак накнадне контроле дозвољености додељене државне помоћи (Комисија је покренула поступке накнадне контроле на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора), док је у 5 закључака решавала процедуралне активности,

- 102 дописа којима је одговорено на захтеве за давање мишљења из надлежности Комисије.

Приметан је тренд смањења пријава државних помоћи о којима Комисија одлучује у поступку накнадне контроле.

Чланом 18. став 3. Закона дато је овлашћење Комисији да, уколико у поступку накнадне контроле утврди да је додељена државна помоћ супротна правилима за доделу државне помоћи, наложи повраћај додељене државне помоћи увећан за законску затезну камату, почев од дана коришћења те помоћи до дана повраћаја искоришћеног износа.

Како би се избегло одлучивање Комисије о дозвољености додељене државне помоћи у поступку накнадне контроле, неопходно је јачање свести давалаца државне помоћи и промовисање обавезе благовременог подношења пријаве државне помоћи у поступку претходне контроле.

Чланом 23. став 1. Закона прописана је обавеза министарства надлежног за послове финансија да на основу података добијених од давалаца државне помоћи припреми предлог годишњег извештаја о додељеној државној помоћи у Републици

Србији, који Комисија подноси Влади. Такође, чланом 73. став 5. Споразума о стабилизацији и придруживању (Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 83/08 - у даљем тексту ССП)), односно чланом 38. став 5. Прелазног трговинског споразума (Закон о потврђивању Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 83/08 – у даљем тексту: Прелазни споразум)), Република Србија је, ради обезбеђивања транспарентности у области државне помоћи, преузела обавезу да надлежним институцијама Европске уније редовно доставља годишњи извештај о државној помоћи, следећи методологију и приказ који је садржан у прегледу државне помоћи Европске уније.

Правилник о методологији израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, број 3/11 - у даљем тексту: Правилник) прописује: методологију израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи, рок у коме даваоци државне помоћи достављају министарству надлежном за послове финансија податке о додељеној државној помоћи и рок у коме Комисија доставља годишњи извештај Влади.

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2018. године (у даљем тексту: Извештај за 2018. годину) је петнаести по реду годишњи извештај који је Република Србија до сада сачинила (први извештај је сачињен за **2003 – 2004. годину**), али девети свеобухватан, јер садржи и податке о додељеним државним помоћима на нивоу јединица локалне самоуправе и израђен је у потпуности у складу са методологијом Европске уније.

Државна помоћ коју је доделило министарство надлежно за послове пољопривреде, рибарства и шумарства приказана је само у укупно додељеним износима, с обзиром на то да се одредбе Закона не односе на пољопривредне производе и производе рибарства (члан 1. став 2. Закона).

1.1. Контрола државне помоћи

Контролом државне помоћи, која се додељује појединачним привредним субјектима, или групи привредних субјеката, штити се слободна конкуренција на тржишту, односно спречава се да остали учесници на тржишту, који нису корисници државне помоћи, буду доведени у неравноправан положај. На тај начин ствара се фер и коректно макроекономско окружење које подстиче привредни раст, нова улагања, раст запослености и укупно друштвено благостање.

1.1.1. Дефинисање основних појмова

Државна помоћ је сваки стварни или потенцијални јавни расход, или умањено остварење јавног прихода, којим корисник државне помоћи стиче повољнији положај на тржишту у односу на конкуренте, чиме се нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту (члан 2. тачка 1) Закона).

Давалац државне помоћи је Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, преко надлежних органа и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима и додељује државну помоћ у било ком облику (члан 2. тачка 2) Закона).

Корисник државне помоћи је свако правно и физичко лице, које у обављању делатности производње и/или промета робе и/или пружања услуга на тржишту, користи државну помоћ у било ком облику (члан 2. тачка 3) Закона).

1.1.2. Критеријуми државне помоћи

Да би нека мера представљала државну помоћ потребно је да су кумулативно испуњена следећа четири критеријума:

- 1) државна помоћ се додељује из јавних средстава (пренос јавних (државних) средстава),
- 2) државна помоћ се додељује на селективној основи (селективност),
- 3) корисник или корисници државне помоћи стичу повољнији положај у односу на остале конкуренте на тржишту (економска предност) и
- 4) државна помоћ нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту.

Пренос државних средстава

Приликом доделе државне помоћи врши се пренос средстава из републичког, покрајинског или локалног буџета. Али, државна средства укључују и државне фондове којима управља држава, кроз приватне или јавне институције и који су под контролом државе, уколико њихова средства потичу из државног буџета или уколико је том фонду дато дискреционо право да одлучује о коришћењу прикупљених средстава. Стога се правила о додели државне помоћи не односе само на државу, односно републику, аутономну покрајину и јединице локалне самоуправе, већ и на сва правна лица која имају јавна овлашћења и/или која су под контролом државе, односно којима је држава поверила да додељују државну помоћ.

Осим јавних расхода (субвенције) и потенцијалних јавних расхода (гаранције) државном помоћи се сматра и умањено остварење јавног прихода (смањење или ослобађање привредног субјекта обавезе плаћања пореза и доприноса).

Селективност

Селективност разликује државну помоћ од општих мера економске политике, које се примењују на све привредне субјекте и секторе у једној држави, као што су опште фискалне мере, опште смањење пореских или каматних стопа и сл.

Стога, да би се нека мера сматрала државном помоћи, она мора бити селективна, односно да за ефекат има довођење појединих привредних субјеката, или производњу поједине робе или пружање појединих услуга у повољнији положај у односу на конкуренте.

У случају шема државне помоћи, критеријум селективности је испуњен уколико се шема државне помоћи примењује на само неке делатности производње и/или промет робе и/или услуга на тржишту, као и уколико се шема државне помоћи примењује на само један део територије државе (што је случај са свим шемама регионалне државне помоћи).

Економска предност

Државна помоћ омогућава њеном кориснику, тј. привредном субјекту стицање повољнијег положаја на тржишту у односу на конкуренте, који он не би могао да оствари из свог текућег пословања да није користио ту државну помоћ.

Осим додељивања државне помоћи у виду субвенција, повољнијих кредита, пореских подстицаја, издавања гаранција и сл, државна помоћ постоји и у случајевима када: привредни субјект купује или изнајмљује земљиште у јавном власништву по нижој цени од тржишне, привредни субјект продаје земљиште држави по цени вишој од тржишне, привредни субјект ужива привилеговани приступ инфраструктури без плаћања накнаде, или када привредни субјект стиче ризични капитал од државе под условима који су повољнији од оних које би добио од приватног инвеститора.

Утицај на конкуренцију

Свака државна помоћ има стварни или потенцијални утицај на конкуренцију и трговину, јер се доделом државне помоћи нарушава, или постоји опасност да се наруши конкуренција на тржишту. Довољно је доказати да корисник државне помоћи обавља економску активност и да послује на тржишту, при чему „природа“ корисника није релевантна, јер чак и непрофитне организације могу узети учешће у економским активностима, односно могу бити корисници државне помоћи.

1.1.3. Дозвољена државна помоћ (члан 4. Закона)

Дозвољено је доделити државну помоћ:

- 1) која је социјалног карактера, а додељује се индивидуалним потрошачима без дискриминације у односу на порекло робе, односно производа, који чине конкретну помоћ,
- 2) која се додељује ради отклањања штета проузрокованих природним непогодама или другим ванредним ситуацијама.

1.1.4. Државна помоћ која може бити дозвољена (члан 5. Закона)

Државна помоћ може бити дозвољена ако се додељује:

- 1) ради унапређења економског развоја подручја Републике Србије са изузетно ниским животним стандардом или с високом стопом незапослености,
- 2) ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди Републике Србије или извођења одређеног пројекта од посебног значаја за Републику Србију,
- 3) за унапређење развоја одређених привредних делатности или одређених привредних подручја у Републици Србији, уколико се тиме озбиљно не нарушава, нити постоји претња да се озбиљно наруши конкуренција на тржишту и
- 4) за унапређење заштите и очувања културног наслеђа.

1.1.5. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ (члан 12. Закона)

Шема државне помоћи је скуп свих прописа који представљају основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени (познати), односно нацрта, односно предлога прописа, који ће по доношењу представљати основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени (познати).

Индивидуална државна помоћ је помоћ која се додељује:

- 1) на основу акта даваоца државне помоћи, унапред одређеном кориснику, а није заснована на шеми државне помоћи или
- 2) на основу шеме државне помоћи.

1.2. Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи

Годишњи извештај о државној помоћи представља свеобухватни приказ укупно додељене државне помоћи у Републици Србији у току једне године, сачињен на основу података добијених од давалаца државне помоћи.

1.2.1. Прикупљање података о додељеној државној помоћи

Чланом 3. Правилника прописано је да је давалац државне помоћи дужан да прописане податке за израду годишњег извештаја, односно податке о додељеној државној помоћи, достави министарству надлежном за послове финансија у форми прописане Табеле додељене државне помоћи.

Изузетно, министарство надлежно за послове пољопривреде, рибарства и шумарства доставља само податке о укупно додељеним износима државне помоћи, с обзиром на то да се одредбе Закона не односе на пољопривредне производе и производе рибарства (члан 1. став 2. Закона).

Табела додељене државне помоћи садржи податке о: даваоцима и корисницима државне помоћи, сектору (делатности) корисника, броју одлуке Комисије, називу мере државне помоћи, правном основу за доделу државне помоћи, врсти, износу, инструменту доделе државне помоћи, извору финансирања, трајању, као и о намени државне помоћи.

Подаци о додељеној *de minimis* државној помоћи достављају се у форми Табеле укупно додељене *de minimis* државне помоћи.

1.2.2. Методологија приказа државне помоћи

Чланом 4. Правилника прописано је да се државна помоћ разврстава, зависно од циља и износа додељене државне помоћи, према следећим категоријама/врстама:

- 1) Регионална државна помоћ:
 - 1.1. регионална инвестициона државна помоћ,
 - 1.2. регионална државна помоћ за новоосноване мале привредне субјекте,
 - 1.3. регионална државна помоћ за оперативно пословање.
- 2) Хоризонтална државна помоћ:
 - 2.1. за мале и средње привредне субјекте,

- 2.2. за санацију и за реструктурирање привредног субјекта у тешкоћама,
- 2.3. за запошљавање,
- 2.4. за заштиту животне средине,
- 2.5. за истраживање, развој и иновације,
- 2.6. за усавршавање,
- 2.7. у облику ризичног капитала,
- 2.8. у области културе.

3) Секторска државна помоћ:

- 3.1. у сектору производње челика,
- 3.2. у сектору вађења угља,
- 3.3. у сектору саобраћаја.

3) Државна помоћ мале вредности (*de minimis* државна помоћ).

1.2.3. Инструменти доделе државне помоћи

Чланом 5. Правилника прописани су следећи инструменти доделе државне помоћи:

- 1) субвенције,
- 2) субвенционисање камата,
- 3) кредити под повољнијим условима,
- 4) порески подстицаји,
 - 4.1. пореске олакшице,
 - 4.2. порески кредит,
 - 4.3. отпис пореза,
 - 4.4. ослобађање од плаћања пореза,
 - 4.5. други порески подстицаји,
- 5) смањење доприноса за обавезно социјално осигурање,
- 6) капитална улагања / улагање у ризични капитал,
- 7) отпис дуга,
- 8) гаранције (укључујући и податке о кредиту или другим финансијским трансакцијама које су обухваћене гаранцијама, податке о осигурању и исплати премија),
- 9) краткорочно осигурање извозних кредита,
- 10) продаја непокретне имовине у јавној својини,
- 11) други инструменти доделе државне помоћи.

1.3. Структура Извештаја за 2018. годину

Извештај за 2018. годину састоји се од 5 поглавља.

У **првом поглављу** (уводни део) објашњени су основни појмови у области контроле државне помоћи, као и методологија за израду годишњег извештаја о додељеној државној помоћи.

У **другом поглављу** приказана је додељена државна помоћ, и то:

- у оквиру подтачке 2.1. приказана је државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље, као што је учешће државне помоћи у бруто домаћем производу, учешће државне помоћи у јавним расходима, државна помоћ по запосленом, као и државна помоћ по становнику;

- у оквиру подтачке 2.2. приказана је укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године по категоријама, односно по врстама државне помоћи.

У **трећем поглављу** приказана је додељена државна помоћ у сектору индустрије и услуга, по појединачним категоријама државне помоћи.

Четврто поглавље приказује додељену државну помоћ према инструментима доделе државне помоћи, који обухватају субвенције, пореске подстицаје, повољне кредите и гаранције.

Пето поглавље се односи на државну помоћ мале вредности (*de minimis* државну помоћ) која се прати одвојено од осталих државних помоћи и није приказана у укупном износу додељене државне помоћи, с обзиром на то да се полази од претпоставке да *de minimis* државна помоћ нема утицај на конкуренцију и трговину.

1.4. Резиме Извештаја за 2018. годину

Извештај за 2018. годину сачињен је у складу са: Законом, Уредбом и Правилником.

Извештај за 2018. годину је аналитички преглед додељене државне помоћи 2018. године. Ради свеобухватности прегледа и праћења кретања, приказани су и упоредни подаци за 2016. и 2017. годину.

Извештај се заснива на подацима који су прикупљени од давалаца државне помоћи (министарстава, Пореске управе, Националне службе за запошљавање, Фонда за развој Републике Србије, Развојне Агенције Србије (РАС), Владе Аутономне Покрајине Војводине и јединица локалне самоуправе) и састављен је у складу са Правилником, који сумира класификације и прописе извештавања.

У Републици Србији 2018. године додељена је државна помоћ у укупном износу од **96.717 милиона динара**, односно **818,0 милиона евра¹**, што представља скоро исти износ у односу на укупну додељену државну помоћ у 2017. години (**96.045 милиона динара или 792,0 милиона евра**) и за **5% више** у односу на исти параметар за 2016. годину (**92.399 милиона динара, односно 750,0 милиона евра**), а ако се упореде износи у еврима, државна помоћ у 2018. години је већа за **3%** у односу на 2017. годину, а у односу на 2016. годину је већа за **9%** и то због смањења курса динара у односу на евро².

Учешће државне помоћи у бруто домаћем производу (у даљем тексту: БДП) 2018. године је 1,9%, док је учешће државне помоћи у БДП-у у 2017. години износило 2,2%, а у 2016. години 2,2%.

У Извештају за 2018. годину садржани су подаци о државној помоћи одређеним секторима, и то сектору пољопривреде, лова, шумарства и рибарства (у даљем тексту: сектор пољопривреде) и помоћ сектору индустрије и услуга. Државна помоћ сектору пољопривреде није посебно анализирана, већ је наведена у укупном износу, док је помоћ сектору индустрије и услуга приказана по категоријама:

- хоризонтална државна помоћ,
- секторска државна помоћ,
- регионална државна помоћ.

Сектору пољопривреде 2018. године додељена је државна помоћ у апсолутном износу од **27.497 милиона динара или 243,0 милиона евра**, што у односу на 2017. и 2016. годину представља увећање за **4%**, односно за **20%**. Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи је 2018. године износило **28%**, док је 2017. и 2016. године

¹ Просечни курс евра у 2018. години био је 118,2716 динара; извор података: Народна банка Србије

² Курс евра у 2016. години је износио 123,11790, у 2017. години је био 121,3367

износило 27%, односно 25%. Државна помоћ коју је доделило министарство надлежно за послове пољопривреде, рибарства и шумарства приказана је само у укупно додељеним износима, с обзиром на то да се одредбе Закона не односе на пољопривредне производе и производе рибарства (члан 1. став 2. Закона).

Државна помоћ је додељена сектору индустрије и услуга 2018. године у апсолутном износу од 69.220 милиона динара или 585,3 милиона евра, ова помоћ у динарском износу остаје на приближно истом нивоу у односу на претходне две извештајне године. Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи 2018. године је износило 72%, 2017. године 73%, а 2016. године 75%.

2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2018. ГОДИНЕ

2.1 Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље

Табела 1.

Показатељ	Јед. мере	2016. год	2017. год	2018. год	Индекси	
					18/16	18/17
Државна помоћ	мил. дин.	92.399	96.045	96.717	105	100
Државна помоћ	мил. евра	750	792	818	109	103
БДП ¹	мил. дин.	4.203.500	4.469.800	5.074.000	121	114
БДП	мил. евра	34.142	36.838	42.901	126	116
Државна помоћ у БДП-у	у %	2,2	2,2	1,9	-	-
Јавни расходи ¹	мил. дин.	1.899.720	1.921.100	1.956.866	-	-
Јавни расходи	мил. евра	15.430	15.833	16.546	-	-
Државна помоћ у јавним расходима	у %	4,9	5,0	4,9	-	-
Запослени ²	број	1.914.000	1.977.000	2.046.000	-	-
Државна помоћ по запосленом	дин.	48.275	48.581	47.271	98	97
Државна помоћ по запосленом	евра	392	400	400	102	100
Становништво ²	број	7.040.272	7.020.858	6.982.604	-	-
Државна помоћ по становнику	дин.	13.124	13.680	13.581	106	101
Државна помоћ по становнику	евра	107	113	117	110	104

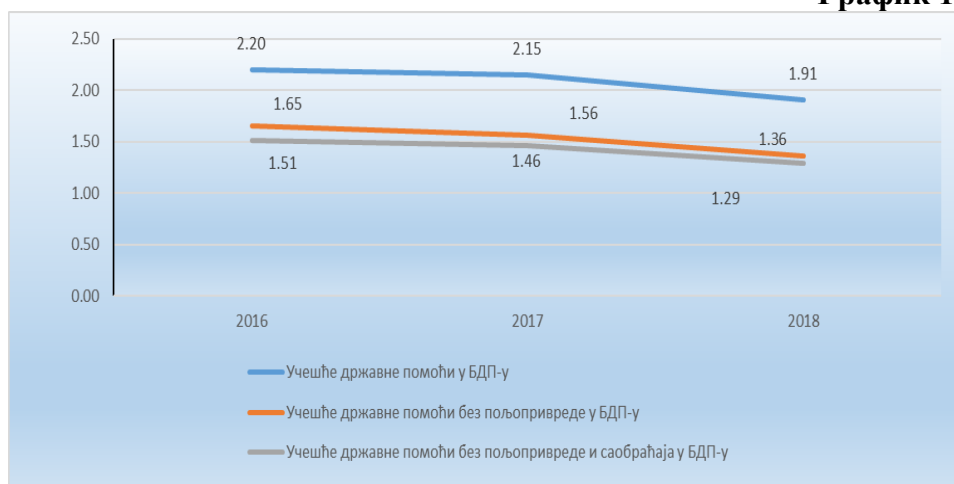
Учешће државне помоћи у БДП-у 2018. години је износило 1,9%, док је учешће у 2017. години износило 2,2%, а у 2016. години 2,2%. У јавним расходима државна помоћ је у 2017. и 2016. години учествовала са 5,0% и 4,9%, док је у 2018. години учествовала са 4,9%.

¹ Подаци основних макроекономских показатеља за 2018.год. преузети са интернет презентације Министарства финансија (<http://mfjn.gov.rs/pages/article.php?id=12914>)

² Републички завод за статистику (<http://webzgs.stat.gov.rs/WebSite/Default.aspx>)

Кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП у периоду 2016 – 2018. године

График 1.

Учешће укупне државне помоћи у БДП-у у Републици Србији у посматраном извештајном периоду бележи благи пад у 2018. години.

2.2 Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године по категоријама

Табела 2.

Р. Бр.	Категорија	2016. година			2017. година			2018. година		
		млн. дин.	млн. евра	у %	млн. дин.	млн. евра	у %	млн. дин.	млн. евра	у %
	Пољопривреда	22.920	186,0	24,8	26.335	217,0	27,4	27.497	232,1	28,4
	Индустрија и услуге	69.479	564,4	75,2	69.710	574,5	72,6	69.220	585,3	71,6
I	Хоризонтална државна помоћ	30.717	249,4	33,2	30.821	254,0	32,1	33.296	281,5	34,4
1	Истраживање и развој	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Запошљавање	3.678	29,9	4,0	4.512	37,19	4,7	6.008	51,0	6,2
4	МСП ¹	0,0	0,0	0,0	2,0	0,02	0,0	4,8	0,04	0,0
5	Заштита животне средине	2.073	16,8	2,2	7.939	65,43	8,3	9.854,8	83,3	10,2
6	Култура и информисање	11.909	96,7	12,0	1.658	13,66	1,7	2.897	24,5	3,0
7	Санација и реструктурисање	12.213	99,0	13,2	2.378	19,60	2,5	1.219,7	10,3	1,32
8.	Остало ²	844,6	7,0	0,9	14.332	118,11	14,9	13.312,1	112,6	13,8
II	Секторска државна помоћ	11.914	97,0	12,8	9.058	74,7	9,4	8.836	74,7	9,1
1	Рударство	5.970	48,5	6,4	4.595	37,9	4,7	4.942	41,8	5,1
2	Саобраћај	5.944	48,3	6,4	4.463	36,8	4,7	3.894	32,9	4,0
3	Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III	Регионална државна помоћ	26.848	218,0	29,0	29.831	245,8	31,1	27.088	229,0	28,0
	УКУПНО	92.399	750,0	100,0	96.045	792,0	100,0	96.717	818,0	100,0

Сектору пољопривреде је 2018. године додељена државна помоћ у износу од 27.497 милиона динара, чиме она учествује са 28,4% у укупно додељеној државној помоћи. Додељена државна помоћ сектору индустрије и услуга износи 69.220 милиона динара и чини 71,6% укупно додељене државне помоћи.

¹ МСП – мали и средњи привредни субјекти

² Остало – привредни субјекти у поступку приватизације, јавно информисање и подстицаји за филмску индустрију

Структура укупне државне помоћи у Републици Србији укључујући пољопривреду 2016, 2017. и 2018. године

График 2.

Хоризонтална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2018. године учествује са 34,4% и износи 33.296 милиона динара, док је то учешће 2017. године износило 32,1% односно 30.821 милиона динара, а 2016. године 33,2% или 30.717 милиона динара.

Секторска државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи у 2018. години учествује са 9,1% и износи 8.836 милиона динара. У претходним извештајним периодима за 2017. и 2016. годину додељивани су нешто већи износи – 9.058 милиона динара, односно 11.914 милиона динара. Секторска државна помоћ је имала учешће у укупној државној помоћи у 2017. и 2016. години 9,4%, односно 12,8%.

Регионална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2018. године учествује са 28% и износи 27.088 милиона динара. Регионална државна помоћ је 2017. године била већа у односу на 2018. годину, када је износила 29.831 милион динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 31,1%. Регионална државна помоћ у 2016. години је мања у односу на 2017. и 2018. годину, и износи 26.848 милиона динара и са учешћем од 29,0% у укупној државној помоћи.

Пољопривредном сектору у току 2018. године додељена су средства у укупном износу од 27.497 милиона динара која учествују у укупној државној помоћи са 28,4%, док је то учешће у 2017. године износило 27,4% односно 26.335 милиона динара, а 2016. године 24,8% односно 22.920 милиона динара.

**Државна помоћ у периоду 2016 – 2018. године
(без пољопривреде и саобраћаја)**

Табела 3.

Показатељ	Јед. мере	2016. година	2017. година	2018. година
Државна помоћ	мил. дин	63.536	65.247	65.326
Државна помоћ	мил. евра	516,1	538,0	552,0
БДП	мил. дин	4.203.500	4.469.800	5.074.000
БДП	мил. евра	34.142	36.838	42.901
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,5	1,5	1,3

Државна помоћ додељена привреди (без сектора пољопривреде и саобраћаја) је у 2018. години била у апсолутном износу од 65.326 милиона динара и чинила је 1,3% БДП-а.

3. ИНДУСТРИЈА И УСЛУГЕ

3.1. Категорије државне помоћи

Према методологији Европске уније, државна помоћ сектору индустрије и услуга се, према примарним циљевима доделе, дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ и
- регионалну државну помоћ.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених (непознатих) корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, па се стога сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена привредним субјектима у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и, самим тим, у већој мери нарушава, или прети да наруши, конкуренцију на тржишту. Из наведених разлога, Европска комисија примењује посебна правила за доделу државне помоћи у осетљивим секторима, као што су сектори челика, угља, синтетичких влакана и транспорта.

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицаја привредног развоја неразвијених, односно мање развијених региона, тј. подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак, или у којима влада велика незапосленост.

Према члану 73. став 7. тачка а) ССП-а (члан 38. став 7. тачка а) Прелазног споразума) Република Србија ће сваку државну помоћ коју додели оцењивати, тако што ће узимати у обзир чињеницу да ће се Република Србија сматрати подручјем које је идентично подручјима Заједнице која су описана у члану 87. став 3. тачка а) Уговора о ЕЗ (сада: члан 107. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније), тј. као неразвијено подручје.

**Државна помоћ у периоду 2016 – 2018. године
(без пољопривреде)**

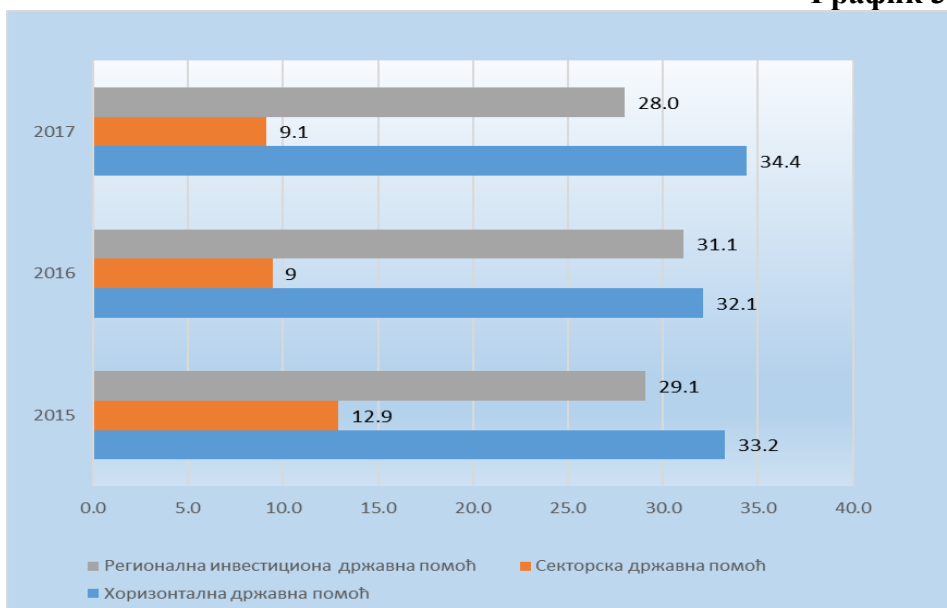
Табела 4.

Показатељ	Јед. мере	2016. година	2017. година	2018. година
Државна помоћ	мил. дин	69.479	69.710	69.220
Државна помоћ	мил. евра	564,3	574,5	585,3
БДП	мил. дин	4.203.500	4.469.800	5.074.000
БДП	мил. евра	34.142	36.838	42.901
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,7	1,6	1,4

Износ додељене државне помоћи секторима индустрије и услуга 2018. године је на приближно једнаком нивоу као што је био у претходне две извештајне године, односно 69.710 милиона у 2017. години и 69.479 милиона у 2016. години. Учешће државне помоћи у БДП-у додељене у сектору индустрије и услуга, 2018. године износи 1,4%, што је мање у односу на 2017. и 2016. годину, када је учешће у БДП-у износило 1,6%, односно 1,7%.

**Преглед учешћа појединих категорија државне помоћи
у додељеној државној помоћи у Републици Србији
2016, 2017. и 2018. године (без пољопривреде)**

График 3.

Регионална државна помоћ у 2018. години бележи благ пад у укупном износу додељене државне помоћи (без пољопривреде) у односу на 2017. годину. Секторска државна помоћ бележи пад у односу на обе претходне извештајне године, нарочито у поређењу са 2016. годином. Хоризонтална државна помоћ остаје на приближно истом нивоу у 2018. години у односу на обе претходне године.

3.1.1. Хоризонтална државна помоћ

Структура хоризонталне државне помоћи у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године

Табела 5.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2016. год.	2017. год.	2018. год.	Индекс 18/16	Индекс 18/17
Истраживање и развој	0,0	0,0	0,0	-	-
Обука	0,0	0,0	0,0	-	-
Запошљавање	3.678	4.512	6.008	163	133
МСП	0,0	2,0	4,8	-	239
Заштита животне средине	2.073	7.939	9.854,8	-	124
Култура и информисање	11.909	1.658	2.897	-	174
Санација и реструктурирање	12.213	2.378	1.219,7	-	51
Остало ¹	844,6	14.332	13.312,1	-	93
Укупно	30.717	30.821	33.296	108	108

Према подацима исказаним у Табели 5, хоризонтална државна помоћ у 2018. години је, у апсолутном износу нешто већа у односу на 2017. и 2016. годину. Податак који се нарочито истиче је податак за заштиту животне средине који бележи повећање од 24% у 2018. години у односу на 2017. годину. До наведене разлике је дошло због исказаних износа за „*feed-in*“ тарифе². Поред наведеног податка, износ државне помоћи за запошљавање у периоду 2016-2018. године, бележи константан раст. Ако се погледају индекси за извештајни период, показатељи су такви да је државна помоћ за запошљавање у 2018. години повећана за 33% у односу на 2017. годину, док је у односу на 2016. годину увећана за 63%. Анализирајући хоризонталну државну помоћ у односу на најчешће инструменте доделе државне помоћи долазимо до тога да је државна помоћ за заштиту животне средине додељивана највише путем субвенција, док је државна помоћ за запошљавање највише додељивана путем пореских подстицаја (више видети у Табели 7.).

¹ Остало – привредни субјекти у поступку приватизације, јавно информисање и подстицаји за филмску индустрију

² <http://www.kkdp.gov.rs/doc/odluke/Resenje-Uredba%20o%20podsticajnim%20merama%20za%20proizvodnju%20el.%20energije%20iz%20obnovljivih%20izvora.pdf>

**Учешће појединих врста хоризонталне државне помоћи
у укупно додељеној хоризонталној државној помоћи у Републици Србији
2016, 2017. и 2018. године**

Табела 6.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2016. година		2017. година		2018. година	
	Износ	У %	Износ	У %	Износ	У %
Истраживање и Развој	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	3.678	12,0	4.512	15	6.008	18,0
МСП	0,0	0,0	2,02	0,0	4,8	0,0
Заштита животне средине	2.073	6,7	7.939	25,6	9.854,8	29,6
Култура и информисање	11.909	38,8	1.658	5,4	2.897	8,7
Санација и реструктурирање	12.213	39,8	2.378	7,7	1.219,7	3,7
Остало ¹	844,6	2,7	14.332	46,5	13.312,1	40,0
Укупно	30.717	100%	30.821	100%	33.296	100%

Европска комисија препоручује земљама чланицама Европске уније да појачају напоре за смањење општег нивоа државне помоћи и да се додатно фокусирају на прелазак са подршке појединим предузећима, или секторима, на подстицање хоризонталних циљева, као што су запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, обука, истраживање и развој.

Државна помоћ за санацију и реструктурирање привредних субјеката износи 1.219,7 милиона динара и чини 3,7% укупне хоризонталне државне помоћи додељене у 2018. години. За правилну оцену поштовања препоручених смерница Европске уније неопходно је уз хоризонталну државну помоћ обухватити и регионалну државну помоћ, посебно ако се има у виду да се Република Србија, према члану 73. став 7. тачка (а) ССП-а (члан 38 став 7. тачка (а) Прелазног споразума) сматра неразвијеним подручјем. Узимајући у обзир наведено објашњење калкулација наведених помоћи 2018. године износи 60.384 милиона динара, у чему државна помоћ за санацију и реструктурирање, учествује са 2%, а за подстицање циљева означених као битних за развој и препоручених од стране Европске комисије, са 98%.

¹ Остало – привредни субјекти у поступку приватизације, јавно информисање и подстицаји за филмску индустрију

Структура хоризонталне државне помоћи 2016, 2017. и 2018. године

График 4.

Хоризонтална државна помоћ 2018. године - према инструментима доделе

Табела 7.
Износ у милионима динара

Хоризонтална државна помоћ	Субвенције	у %	Порески подстицаји	у %	Повољни кредити	у %	Гаранције	у %	Остало	у %	Укупно
Истраживање и развој	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	0,0	0,0	6.008	76	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.008
МСП	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8
Заштита животне средине	9.854,8	41	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9.854,8
Санација и реструктурисање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.219,7	100	0,0	0,0	1.219,7
Култура и информисање	2.897	12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.897
Остало	11.383,5	47	1.928,6	24	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13.312,1
Укупно	24.140,1	100	7.936,6	100	0,0	0,0	1.219,7	100	0,0	0,0	33.296

Хоризонтална државна помоћ је 2018. године додељивана путем субвенција у процентуалном износу од 72%, док се путем пореских подстицаја и гаранција додељивала у процентуалном износу од 24%, односно 4%.

3.1.2. Секторска државна помоћ

Секторска државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године

Табела 8.
Износи у милионима динара

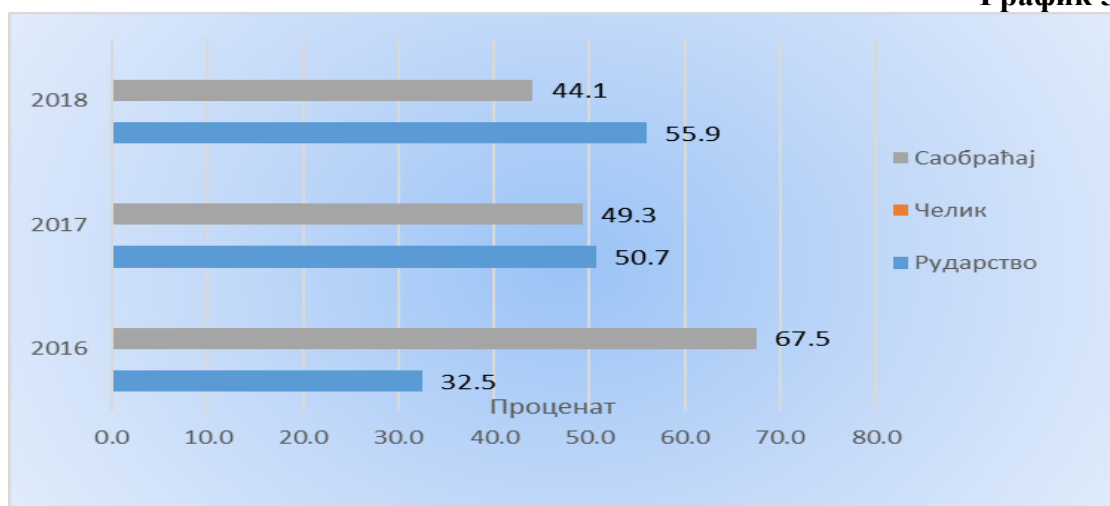
Сектор	2016. год	2017. год	2018. год	Индекс 18/16	Индекс 18/17
Рударство	5.970	4.595	4.942	83	108
Саобраћај	5.944	4.463	3.894	66	87
Челик	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупно	11.914	9.058	8.836	74	98

Апсолутни износ додељене секторске државне помоћи у 2018. години био је мањи у односу на 2016. годину и то за 26%, док је у односу на 2017. годину мањи за 2%.

Извештај за 2018. годину обухвата секторе који су и у европској регулативи означени као специфични (рударство, саобраћај и челик).

Секторска државна помоћ исказана у процентима у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године

График 5.

Додељена државна помоћ у сектору саобраћаја је у апсолутном износу у 2018. години мања него у ранијем извештајном периоду. У претходном извештајном периоду средства додељена сектору саобраћаја су додељивана кориснику А.Д. „Железнице Србије“. Међутим, после поделе А.Д. „Железнице Србије“ на три различита привредна субјекта („Инфраструктура железнице Србије“ а.д., „Србија карго“ а.д. и „Србија воз“ а.д.), државна помоћ наведеном сектору 2018. године износи 44% укупне секторске државне помоћи и односи се на „Србија воз“ а.д. којем је поверено извршавање услуге од општег економског интереса – превоз путника, као и на средства издвојена за комбиновани транспорт.

3.1.3. Регионална државна помоћ

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност да би се смањиле економске, природне, социјалне, демографске и друге разлике у тим регионима.

Регионална државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године

Табела 9.

Износи у милионима динара

Показатељ	2016. год	2017. год	2018. год	Индекс 18/16	Индекс 18/17
Државна помоћ (без пољопривреде)	69.479	69.710	69.220	100	99
Регионална државна помоћ	26.848	29.831	27.088	101	91
% учешћа регионалне државне помоћи	38,6	42,8	39,1	-	-

Регионална државна помоћ у 2018. години износи 27.088 милиона динара и додељивана је путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенције - 6.834 милиона динара, порески подстицаји - 18.748 милиона динара, кредити по повољнијим условима додељивани преко Фонда за развој Републике Србије 1.174 милиона динара и остало 332 милиона динара.

4. ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

Доделом државне помоћи корисник стиче повољнији положај на тржишту у односу на конкуренте. Она се додељује из јавних средстава и, зависно од инструмената доделе, може представљати сваки стварни или потенцијални јавни расход или умањено остварење јавног прихода (члан 2. тачка 1) Закона).

Државна помоћ у Републици Србији је 2018. године додељивана путем следећих инструмената:

- субвенција,
- пореских подстицаја (порески кредит, престанак пореског дуга, отпис пореза),
- зајмова – повољних кредита,
- гаранција.

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године према инструментима доделе (укључујући и сектор пољопривреде)

Табела 10.

Износ у милионима динара

Инструмент доделе	2016.	у	2017.	у	2018.	у	Индекси	
	год	%	год	%	год	%	18/16	18/17
Субвенције	56.058	60,6	64.158	66,8	67.307	69,6	120	105
Порески подстицаји	24.879	26,9	25.955	27,0	26.685	27,6	107	103
Повољни кредити	462	0,5	1.520	1,6	1.174	1,2	-	77
Гаранције	275	0,3	135	0,1	1.219,7	1,3	-	-
Остало	10.725	11,7	4.277	4,5	332	0,3	-	-
Укупно	92.399	100	96.045	100	96.717	100	105	101

Структура инструмената државне помоћи у Републици Србији 2016, 2017. и 2018. године

График 6.

Путем субвенција у 2018. години је додељено 69,6% укупно додељене државне помоћи, док је путем пореских подстицаја укупно додељено 27,6% државне помоћи. Износ нето државне помоћи по основу одобрених повољних кредита 2018. године је био 1.174 милиона динара, а 2017. године нето државна помоћ по основу одобрених повољних кредита износила је 1.520 милиона динара.

4.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2017. године према инструментима доделе

Табела 11.
Износи у милионима динара

Категорија државне помоћи	ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ					
	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Остало	Гаранције	Укупно
А. Пољопривреда	27.497	0,0	0,0	0,0	0,0	27.497
Б. Индустрија и услуге	39.810,1	26.684,6	1.174	332	1.219,7	69.220
1. Хоризонтална државна помоћ	24.140,1	7.936,6	0,0	0,0	1.219,7	33.296
Истраживање и развој	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	0,0	6.008	0,0	0,0	0,0	6.008
МСП	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8
Заштита животне средине	9.854,8	0,0	0,0	0,0	0,0	9.854,8
Санација и реструктурирање	0,0	0,0	0,0	0,0	1.219,7	1.219,7
Култура и информисање	2.897	0,0	0,0	0,0	0,0	2.897
Остало	11.383,5	1.928,6	0,0	0,0	0,0	13.312,1
2. Секторска државна помоћ	8.836	0,0	0,0	0,0	0,0	8.836
Рударство	4.942	0,0	0,0	0,0	0,0	4.942
Саобраћај	3.894	0,0	0,0	0,0	0,0	3.894
Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Регионална државна помоћ	6.834	18.748	1.174	332	0,0	27.088
Укупно (А+Б)	67.307,1	26.684,6	1.174	332	1.219,7	96.717

Субвенције су инструмент којим се током 2018. године највише реализовала додела државне помоћи.

Хоризонтални и регионални циљеви се финансирају директним инструментима (субвенције) и индиректним инструментима (порески подстицаји) доделе државне помоћи.

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији 2018. године (са пољопривредом)

График 7.

4.2. Субвенције

Најзаступљенији инструмент доделе државне помоћи 2018. године су биле субвенције, са учешћем од 69,6% у укупно додељеној државној помоћи, од чега их је највише реализовано за подстицање циљева у пољопривреди и за циљеве везане за индустрију и услуге.

4.3. Порески подстицаји

Порески подстицаји 2018. године у Републици Србији, као инструмент доделе државне помоћи учествују са 27,6%.

За потребе овог извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата:

-пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на добит правних лица,¹

-пореске подстицаје одобрене на основу Закона о порезу на доходак грађана²,
кроз умањење пореза на доходак грађана по основу улагања у основна средства.

По наведеним основама, порески подстицаји су 2018. године износили укупно 26.684,6 милиона динара.

4.4. Повољни кредити

Повољни кредити су заступљени са 1,2% у укупно додељеној државној помоћи. Када су у питању кредити под условима повољнијим од услова на банкарском тржишту

¹ „Службени гласник РС“, бр. 25/01, 80/02, 80/02 – др. закон, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 – др.закон, 142/14, 91/15 – аутентично тумачење, 112/15, 113/17 и 95/18)

² „Службени гласник РС“, бр. 24/01, 80/02, 80/02 – др. закон, 135/04, 62/06, 65/06 - испр., 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11 – одлука УС, 7/12 – усклађени дин. изн., 93/12, 114/12 – одлука УС, 8/13 – усклађени дин.изн., 47/13, 48/13 - испр., 108/13, 6/14 - усклађени дин.изн., 57/14, 68/14 – др. закон, 5/15 – усклађени дин. изн., 112/15, 5/16 - усклађени дин.изн., 7/17 – усклађени дин. изн., 113/17, 7/18 - усклађени дин. изн., 95/18)

капитала, износ државне помоћи представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобравани, у односу на референтну (просечну)¹ каматну стопу на банкарском тржишту капитала, обрачунату конформном методом за период кредитирања.

Износ државне помоћи по основу одобрених кредита 2018. године је 1.174 милиона динара, што представља умањење у односу на 2017. годину за 23% када је износ био 1.520 милиона динара.

4.5. Гаранције

Гаранције, као инструмент доделе државне помоћи, чине 1,3% укупно додељене државне помоћи, док је апсолутни износ 1.219,7 милиона динара.

¹ Референтна каматна стопа за 2018. годину износи 3,39% - стопа је утврђена у складу са Правилником о утврђивању референтне и дисконтне каматне стопе („Службени гласник РС“, број 76/15)

5. ДРЖАВНА ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (*de minimis* државна помоћ)

De minimis државна помоћ (државна помоћ мале вредности) прати се одвојено од осталих државних помоћи и није приказана у укупном износу додељене државне помоћи. *De minimis* државна помоћ се може доделити за било коју намену, осим за, набавку друмских теретних возила у привредним субјектима који обављају услуге превоза терета, подстицање извоза, односно за успостављање и функционисање дистрибутивне мреже или за друге текуће расходе повезане са извозном делатношћу, давање предности домаћим производима у односу на увозне производе. Наиме, *de minimis* државна помоћ може да се додели појединачном привредном субјекту у висини до 23.000.000,00 динара, а у сектору друмског саобраћаја у висини до 11.500.000,00 динара, у било ком периоду у току три узастопне фискалне године.

Однос државне помоћи мале вредности и државне помоћи додељене за индустрију и услуге 2018. године

График 8.

Додељена државна помоћ мале вредности 2018. године је износила 5.806 милиона динара, од чега је 4.777 милиона динара додељено са републичког нивоа, 440 милиона динара додељено је са покрајинског нивоа, а 589 милиона динара је додељено са нивоа јединица локалне самоуправе. У односу на 2017. годину када је *de minimis* државна помоћ износила 4.199 милиона динара, додељена *de minimis* државна помоћ у 2018. години бележи увећање за 38%. Увећање доделе *de minimis* државне помоћи треба сагледати најпре у чињеници да су измене закона којима се уређује област јавног информисања донеле новину у смислу суфинансирања пројеката јавног информисања. Изменама прописа пројектно суфинансирање јавног информисања је окарктерисано као *de minimis* државна помоћ која се може додељивати са свих нивоа власти. Поред тога, Министарство привреде је кроз различите програме подстицаја доделило *de minimis* државну помоћ за развој малих и средњих привредних субјеката и предузетника.

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Република Србија сачињава годишње извештаје о додељеној државној помоћи почев од извештаја за 2003. и 2004. годину, а први извештај који је сачињен на основу усвојене законске регулативе је Извештај о додељеној државној помоћи за 2010. годину.

На основу досадашње праксе, може се закључити да је свест давалаца државне помоћи о потреби поштовања правила о пријављивању државне помоћи знатно побољшана, имајући у виду да је Комисија у највећем броју случајева доносила решења о дозвољености државне помоћи у поступку претходне контроле.

Постојање дугогодишњих шема државе помоћи је предуслов за системско сагледавање и контролу државне помоћи.

Промоцијом и обукама утиче се на смањење одлука које доноси Комисија у поступку накнадне контроле, односно промовише се култура пријављивања државне помоћи у поступку претходне контроле. Све претходно наведено има за циљ поштовање начела кумулације државне помоћи.

На крају, напомињемо да је, Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2018. године, састављен и израђен на основу достављених прилога од стране давалаца државне помоћи, у вези са којима је, за тачност, веродостојност, истинитост и потпуност података наведених у достављеним прилозима одговоран подносилац, тј. давалац државне помоћи.